

Utdanning for fremtiden

Storresolusjon om utdanning

Unge
Høyre

Utdanning for fremtiden

1 En god skole og utdanning er nøkkelen til et velfungerende samfunn. Gjennom kunnskap
2 får folk muligheten til å forme egne liv, ta ansvar for seg selv og bidra til samfunnet.
3 Utdanning er også vårt viktigste verktøy for å sikre fortsatt velstandsvekst i samfunnet,
4 og for å utjevne sosiale forskjeller. Derfor er utdanningssystemets viktigste oppgave å
5 forberede unge på fremtiden gjennom å gi gode og relevante ferdigheter, bygge felles
6 verdier i samfunnet og gi muligheter til å dyrke egne talenter og interesser.

7

8 Det klarer ikke dagens utdanningssystem godt nok. Til tross for at Norge er et av landene i
9 verden som bruker mest penger på utdanning per elev, peker mange piler i gal retning.
10 Elevenes ferdigheter blir dårligere og mindre relevante, uroen og fraværet øker,
11 motivasjonen faller og altfor mange klarer ikke å stå i skoleløpet.

12

13 Unge Høyre mener norsk utdanning står overfor tre grunnleggende utfordringer:

14

15 For det første utdanner vi ikke nok folk med riktig kompetanse. Samtidig som
16 rekordmange står utenfor arbeidslivet, er det stor mangel på kompetanse både i offentlig
17 og privat sektor. Skal også vår generasjon få oppleve samme velstands- og velferdsvekst
18 som våre foreldre, må flere tilegne seg kompetanse arbeidslivet har behov for.

19

20 For det andre er friheten og tilpasningen i utdanningen for liten. Elever og studenter
21 møter i for stor grad et system som er standardisert og lite tilpasset den enkelte, og som
22 ikke gir rom for å dyrke egne talenter. Når alle forventes å lære det samme, på samme
23 måte og i samme tempo, begrenses både motivasjon, mestring og muligheten til å
24 utnytte eget potensial.

25

26 For det tredje er ansvaret for utdanning i ferd med å vannes ut. Manglende rammer og
27 forventninger til elever og studenter gjør at klasserommene fungerer dårligere, og at
28 skolens rolle blir altomfattende. Sammen med økende byråkrati, uklar ansvarsfordeling og
29 misforstått snillisme blir resultatet at både innsats, ambisjoner og kvalitet undergraves.
30 Et system som ikke stiller krav, gir heller ikke reelle muligheter.

31

32 For å møte disse utfordringene må utdanningssystemet møte arbeidslivets behov, slik at
33 flere får relevant kompetanse og raskere kommer ut i jobb. Samtidig må vi prioritere det
34 viktigste i allmennutdanningen, med tydeligere prioritering av grunnleggende kunnskap
35 og ferdigheter. Skoleløpet må reformeres for å gi mer motivasjon, variasjon og retning, og
36 elever og studenter må få større frihet til å forme og lykkes med egen utdanning.

37

38 Forutsetningen for dette er en skole med tydelige rammer, forventninger og
39 ansvarsfordeling. Elever må ta eierskap til egen utdanning, læreren må faktisk være
40 lærer, og foreldre må ta ansvar for oppdragelse av egne barn.

41

42 Unge Høyre mener en god utdanning ikke skal gjøre folk likest mulig, men gi alle en reell
43 mulighet til å ta kontroll over egen fremtid og eget liv.

44

45 Hovedutfordring 1: Mangel på riktig kompetanse

46 Utdanningssystemet må møte arbeidslivets behov

47 I dag er det et gap mellom hva utdanningssystemet gir av kompetanse og hva arbeidslivet
48 faktisk trenger. Samtidig som både privat og offentlig sektor mangler fagfolk og
49 spesialisert kompetanse, er det mange som tar utdanninger som ikke fører til jobb. Det gir
50 både kompetansemangel og færre muligheter for den enkelte. Derfor vil Unge Høyre i
51 større grad styre utdanningstilbudet etter hva arbeidslivet etterspør, reformere yrkesfag
52 med mer praksis og tettere samarbeid med næringslivet, og sørge for at elever utvikler
53 ferdigheter som er relevante for fremtiden.

54

55 Unge Høyre vil:

- 56 ● Ha sterkere styring av høyere utdanningsinstitusjoner for å dimensjonere
57 studietilbudet etter arbeidslivets behov, etter modell fra Danmark.
- 58 ● Innrette rammetilskuddet til fylkeskommunene, slik at studietilbudet på
59 videregående skoler innrettes etter arbeidslivets behov.
- 60 ● Legge om hovedløpet for yrkesfag i videregående opplæring etter tysk modell,
61 hvor elever fra første år har store deler av opplæringen ute i bedrift.
- 62 ● Ha yrkes- og studiekompetanse (YSK) som et alternativt løp for yrkesfag på
63 videregående skole, som erstatning for påbygging til generell studiekompetanse
64 etter yrkeskompetanse.
- 65 ● Åpne for en egen yrkesfag-linje med breddeidrett.
- 66 ● La alle elever på studiespesialisering velge ekstra realfaglige programfag fra vg1, i
67 bytte mot færre undervisningstimer på vg3.
- 68 ● At det må bli lettere for eksterne å undervise i skolen, for eksempel fra
69 næringslivet.
- 70 ● At alle elever på studiespesialisering skal gjennomføre en arbeidsuke etter
71 eksamensperioden i vårsemesteret.
- 72 ● Kun ha tysk, fransk og kinesisk som valgmuligheter for annet fremmedspråk.
- 73 ● Fjerne ordningen der morsmåleksamen kan erstatte annet fremmedspråk, og at
74 det offentlige ikke skal betale for morsmåleksamen.

75

Dissens 1

Stryke siste leddsetning på linje 73 – 74.

77

Dissensen er tatt ut av Sanna Rana

78

79

- 80 ● At alle elever skal introduseres for tysk, fransk og kinesisk på mot slutten av
81 barneskolen.

82

83 Ungdomsskolen må reformeres

84 I dag er ungdomsskolen for lite tilpasset den enkelte elev, der alle forventes å følge
85 samme løp til tross for ulike behov, interesser og evner. Mange elever opplever å miste
86 motivasjonen, og ungdomsskolen klarer ikke å forberede elevene godt nok til
87 videregående utdanning. Derfor vil Unge Høyre reformere ungdomsskolen slik at den blir
88 mer fleksibel og relevant, blant annet ved å åpne for et skille mellom studieforbereidende
89 og yrkesforberedende løp.

90

91 Unge Høyre vil:

- 92 • Legge om ungdomsskolen slik at elevene velger mellom et studieforbereidende løp
93 eller yrkesforberedende løp. Dette skal ikke legge begrensninger for linjevalg på
94 videregående skole.
- 95 • At valgfagene i det yrkesforberedende løpet i ungdomsskolen legges om til mer
96 bransjespesifikke fag, hvor skolene i samarbeid med lokalt næringsliv utvikler
97 arbeidsrelevant undervisningsopplegg.
- 98 • At valgfagene i det studieforbereidende løpet i ungdomsskolen legges om til
99 fordypende fag som supplerer fellesfagene.
- 100 • At elever med særskilte evner innen yrkesfagene skal kunne få uttelling på inntak
101 til yrkesfaglige linjer på videregående skole.
- 102 • Erstatte annet fremmedspråk med valgfag på det yrkesforberedende løpet i
103 ungdomsskolen.

104

105 Flere må raskere ut i jobb

106 I dag bruker mange lang tid på å utdanne seg, og veien fra skole til arbeid er ofte
107 unødvendig lang. For mange blir gående i løp som ikke kaster noe av seg, eller tar omveier
108 som forsinker inngangen til arbeidslivet. Unge Høyre vil derfor gjøre veien ut i arbeid
109 kortere, og gi flere muligheter til å bli raskere ferdig med utdanningen sin.

110

111 Unge Høyre vil:

- 112 • Fjerne 10. trinn fra grunnskolen, og åpne for et frivillig 10. trinn etter modell fra Oslo
113 for elever som har behov for det.
- 114 • Ha skolestart ved 6 år som hovedregel, men at foreldre med anbefaling fra
115 barnehagen og skolen kan velge å fremskynde eller utsette skolestart.

116

117

118

119

Dissens 2

Erstatte punktet på linje 114 - 115 med: Innføre skolestart etter tysk modell. Elever født før 1. juli starter på skolen det året de fyller 6 år, mens elever født etter starter året de fyller 7 år. Det skal likevel være mulig å fremskynde eller utsette skolestart etter anbefaling fra barnehage og skole.

Dissensen er tatt ut av Maria Wangberg og Lennart Jenssen

- 120 ● Kun gi studiestøtte for opptil seks år med fulltidsutdanning, med unntak for
- 121 særskilte profesjonsstudier.
- 122 ● Innføre flere ettårige yrkesrettede mastergrader etter modell fra
- 123 kandidatutdanning i Danmark.
- 124 ● Åpne for differensiering av studiestøtten basert på studieprogram etter
- 125 arbeidslivets behov.
- 126 ● Gi høyere studiestøtte til studenter som har høyere progresjon enn normal
- 127 progresjon.
- 128 ● Innføre en egenandel i offentlige utdanningsinstitusjoner etter to fullførte
- 129 akademiske grader, med unntak for doktorgrader.
- 130 ● At folkehøgskole, bibelskole og kunsthøgskole ikke skal kvalifisere til stipend fra
- 131 Lånekassen.
- 132

133 Hovedutfordring 2: For lite frihet og tilpasning i 134 utdanningen

135 **Allmennutdanningen må prioritere det viktigste først**

136 Norsk skole har de siste årene vært preget av vage læreplaner og diffuse kompetansemål
137 som har svekket elevenes grunnleggende ferdigheter. Når ferdigheter som lesing og
138 regning faller, må vi prioritere det viktigste først i skolen. Unge Høyre vil bort fra ideen om
139 at skolen skal være alt for alle, og heller sikre at alle elever går ut av grunnskolen med en
140 solid verktøykasse. Derfor vil vi rendyrke kjernefagene og samtidig gi rom for valgfag og
141 spesialisering tilpasset den enkelte. Samtidig må skolen trene opp ferdigheter som
142 konsentrasjon og utholdenhet, og ikke bidra til det motsatte.

143

144 **Unge Høyre vil:**

- 145 ● Ta initiativ til en ny reform av læreplanene etter modell fra Sverige, hvor såkalte
146 “kompetanser” og “ferdigheter” erstattes med konkrete kunnskaps- og
147 progresjonsmål for alle trinn.
- 148 ● At alle fag skal støtte opp om de grunnleggende ferdighetene, som skal være
149 lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og konsentrasjon og utholdenhet.
- 150 ● At kjernefagene først og fremst skal gi elevene tilstrekkelige grunnleggende
151 ferdigheter og faktakunnskap.
- 152 ● At fordypning utover grunnleggende faktakunnskap i kjernefagene skal skje
153 gjennom valgfag i ungdomsskolen og programfag i videregående skole.
- 154 ● Redusere timetallet i fag utenfor kjernefagene i ungdomsskolen og videregående
155 skole, til fordel for valgfag og programfag.
- 156 ● Erstatte faget utdanningsvalg i grunnskolen med en obligatorisk samtale med
157 rådgiver før valg av videregående studieløp.
- 158 ● Erstatte fagene kunst og håndverk og musikk med et kulturfag og et teknologi- og
159 håndverksfag.

160

161 **Elever og studenter må få bestemme mer over egen utdanning**

162 Elever og studenter er ulike. De lærer forskjellig, har ulike interesser og utvikler seg i ulikt
163 tempo. Likevel er utdanningssystemet i stor grad lagt opp som om alle er like, med lite
164 tilpasning og samme løp for alle. Det gjør at mange mister motivasjonen. Unge Høyre vil
165 ha en skole som tar utgangspunkt i den enkelte elev, med mer frihet og ansvar til å forme
166 egen utdanning. Når elever får mer innflytelse over egen skolehverdag, øker både
167 motivasjonen, innsatsen og læringsutbyttet.

168

169 **Unge Høyre vil:**

- 170 • Innføre nasjonalt fritt skolevalg i videregående skole, med mulighet for regionale
171 tilpasninger som soneinndeling og reisegaranti.
- 172 • Innføre fritt nivåvalg i videregående skole slik at elever skal kunne velge mellom et
173 standardnivå og et høyere nivå i kjernefagene.
- 174 • La elever på studiespesialiserende velge programfag fra vg1.
- 175 • Gjøre sidemål til et valgfag i ungdomsskolen og et programfag i videregående
176 skole.
- 177 • At elever på yrkesfag først og fremst skal bruke tid i bedrift og på programfag.
- 178 • Innføre en semestermodell for programfagene på studiespesialisering med
179 halvårige fag.
- 180 • Gjøre det enklere for elever på studiespesialisering å bytte studieløp til yrkesfag.
- 181 • Fjerne ordningen med at alle elever skal opp i norsk skriftlig eksamen på vg3.
- 182 • At elevene skal få vite eksamenstrekket ved starten av hvert semester.
- 183

184 **Det må være lov å lykkes på skolen**

185 I dag har ikke alle elever en reell mulighet til å lykkes i skolen. De som sliter får ikke god nok
186 oppfølging, og de som ligger langt fremme får ikke nok utfordringer. Når undervisningen
187 tar utgangspunkt i en gjennomsnittselev som ikke finnes, opplever mange at de ikke får
188 utnyttet sitt potensial. Unge Høyre vil derfor ha en skole som tilpasses den enkelte, slik at
189 alle får lære på sitt nivå. Det betyr både bedre oppfølging av de som trenger ekstra hjelp,
190 og flere utfordringer til de som vil og kan mer.

191

192 **Unge Høyre vil:**

- 193 • Innføre anonym retting av alle vurderinger som påvirker standpunktkarakteren på
194 ungdomsskolen og i videregående skole.
- 195 • Gi elever som ønsker større utfordringer mulighet til å ta fag på videregående nivå i
196 grunnskolen.
- 197 • At det skal være mulig å ta videregående skole på under tre år.
- 198 • Gi høytpresterende elever mulighet til å erstatte timer i fellesfagene med
199 fordypning i enkelte fag.
- 200 • Gi høytpresterende elever mulighet til å starte undervisning i annet fremmedspråk
201 fra 5. trinn.
- 202 • Åpne for mer nivådelt undervisning i ungdomsskolen gjennom felles
203 timeplanlegging på trinnet, slik at elever kan delta i nivågrupper uavhengig av
204 hvilken klasse de tilhører.
- 205 • Sikre at nivådeling på ungdomsskolen er fleksibelt, med mulighet til å bytte nivå
206 underveis basert på faglig utvikling og lærerens anbefaling.
- 207 • Som hovedregel bruke nivådifferensiert undervisning fremfor spesialundervisning.

- 208 ● Etablere et tilbud om talentsatsing i alle fylker, både for elever med teoretiske og
- 209 praktiske ferdigheter.
- 210 ● Arrangere en årlig nasjonal konkurranse i matematikk og naturfag for 5.-10. trinn.
- 211 ● Åpne for at universiteter og høyskoler kan bestemme inntakskrav til
- 212 studieprogrammer selv i en kvote 2 etter dansk modell, for eksempel gjennom
- 213 vekting av karakterer eller inntaksprøver.
- 214

215 Hovedutfordring 3: Ansvaret for utdanningen

216 vannes ut

217 Skolen må ha klare rammer og forventninger

218 En god skole stiller tydelige krav og gir elevene noe å strekke seg etter. Det er nettopp
219 gjennom klare forventninger og ansvar at elever får mulighet til å forme sin egen fremtid.
220 Unge Høyre mener det ikke skal være tilfeldig om skolen forbereder elever på livet videre
221 eller ikke. Derfor må alle skoler og klasserom ha tydelige rammer slik at man rustes best
222 mulig på fremtiden.

223

224 Unge Høyre vil:

- 225 ● Ha klare pedagogiske rammer for alle undervisningssituasjoner i skolen for å sikre
226 læringsutbytte for elevene.
- 227 ● Gjeninnføre Solberg-regjeringens fraværsgrense i videregående skole, og innføre
228 en fraværsgrense i ungdomsskolen med obligatoriske oppfølgingstiltak dersom
229 man overskrider grensen.
- 230 ● At helsesykepleier skal kunne dokumentere gyldig sykefravær.
- 231 ● At undervisningen som hovedregel skal være skjermfri gjennom grunnskolen.
232 Digitale læremidler skal kun brukes der det har en klar læringseffekt.
- 233 ● Innføre et felles statlig regulert KI-verktøy til bruk for hele skoleverket.
- 234 ● At alle skoler aktivt skal bruke lekser som verktøy for repetisjon.
- 235 ● Endre eksamensordningen på studiespesialisering slik at alle elever kommer opp i
236 én skriftlig og én muntlig eksamen på vg1 og vg2.
- 237 ● At elever som forstyrrer eller ødelegger undervisningen for andre elever skal tas ut
238 av den ordinære undervisningen og følges opp av en voksen.
- 239 ● Åpne for at skolene kan bruke gjensitting, bortvisning i perioder og obligatoriske
240 oppfølgingssamtaler med foreldre som sanksjoner ved gjentakende brudd på
241 ordensreglementet.
- 242 ● Tydeliggjøre foreldres oppdragelsesansvar for egne barn gjennom foreldreavtaler
243 mellom skole og hjem.
- 244 ● Utrede sanksjoner for foreldre som ikke møter på foreldresamtaler og ikke
245 engasjerer seg i barnas skoleløp, for eksempel kutt i offentlige ytelser.

246

Dissens 3

Nytt punkt på linje 246: Innføre skoleuniform i grunnskolen

Dissensen er tatt ut av Elisabeth Hekneby og Nicolai Østeby

247 **Læreren må være lærer**

248 I dag brukes for mye tid i skolen på alt annet enn undervisning. Læreren har fått rollen
249 som veileder, administrator og tilrettelegger, mens opplæring og kunnskapsformidling er
250 blitt nedprioritert. Samtidig blir metodefrihet brukt til å legitimere undervisning som ikke
251 virker, og de faglige kravene til lærerne vannes ut. Derfor vil Unge Høyre gjenreise læreren
252 som faglig autoritet i klasserommet, og at undervisningen skal bygge på det som faktisk
253 gir best læringsutbytte. Samtidig må det stilles høyere forventninger til lærere, med
254 større rom for å belønne de beste og konsekvenser for dem som ikke leverer i samfunnets
255 viktigste jobb.

256

257 **Unge Høyre vil:**

- 258 ● Begrense lokal metodefrihet der det er nødvendig for å sikre at alle elever møter
259 evidensbaserte undervisningsmetoder som er dokumentert å gi best
260 læringsutbytte, etter modell fra Sverige.
 - 261 ● At elever først og fremst må lære og tilegne seg kunnskap, for å ha forutsetninger
262 for å utforske, drøfte og vurdere kunnskap.
 - 263 ● At elevmedvirkning ikke skal gå på bekostning av rammene for undervisningen.
 - 264 ● Åpne for forsøk med prestasjonsbasert lønn for lærere.
 - 265 ● Gi rektorer full ansettelsesmyndighet og mulighet til å si opp lærere som ikke
266 leverer faglig.
 - 267 ● Gjennomgå rollene til Utdanningsdirektoratet og Statsforvalteren med mål om å
268 redusere det statlige skolebyråkratiet.
- 269